

ÚVOD

KDO JSME, KDE JSME A KAM SMĚŘUJEME

„Kolují zvěsti, že jsem měl údajně urážlivé připomínky ohledně Lionel Messiho. V žádném případě to není pravda a už jsem pověřil svého právníka, aby podnikl příslušné kroky a podal žalobu na toho, kdo je za to zodpovědný. Ke všem profesionálním kolegům chovám maximální úctu a Messi určitě není výjimka.“

Cristiano Ronaldo na Facebooku, 11. listopadu 2014

Ronaldo, nebo někdo jiný, kdo se stará o obsah na jeho facebookovém profilu, odkazoval na stanovisko, které jsem zařadil do své knihy o Messim (Orion, 2013), do první autorizované biografie o argentinském fotbalistovi.

Když jsem zjistil, jaký rozruch se spustil na Twitteru, rozhodl jsem se stáhnout. Bylo zřejmé, že to bude vřava.

* * *

Podle Manu Sainze, novináře, který dělal Ronaldovi mluvčího během těch hašteřivých dní, se Portugalec, který zrovna sloužil vlasti na mezinárodní scéně, rozčiloval prý opravdu hojně. A hráč chtěl co nejdřív odpovědět veřejně a co nejokázalejším způsobem.

Ronaldo se pokoušel rozbít oříšek bucharem, a sice prostřednictvím svého výše uvedeného poselství, určeného stovce milionů svých přívrženců, kteří ho na Facebooku sledovali. Proč? S Messim se měl co nevidět střetnout v přátelském zápase v Manchesteru. Mohl ho potkat tváří v tvář a obvinění vyvrátit. Má obvinění. Ty zvěsti jsem slyšel od lidí, kteří měli ke Cristianovi velmi blízko.

Kdyby to neudělal, kdyby nevznesl žádná obvinění, pomluva nebo poznámka (podle toho, jak se na to člověk díval) by prošla zcela bez povšimnutí.

Nakonec ten „útočný“ odstavec byl veřejnou záležitostí celých jedenáct měsíců.

Ten týden se nehrála La Liga, dalo se psát jen o mezinárodních zápasech. *Daily Telegraph* zvolil ke zveřejnění dvě ukázky z brožovaného vydání *Messiho*, které právě vyšlo. Jenže ve skutečnosti anglic-

ký deník vybral dva úryvky uvedené o jedenáct měsíců dřív ve vázané edici (o pokusu Arsenalu podepsat Messiho a o vztazích Messiho s Ronaldem) a tím to všechno odstartoval.

Proč tak dramatická reakce, proč tolik povyku téměř rok po vydání životopisu jeho rivala?

Média (zpočátku jen ve Španělsku, ale pak se toho zmocnily sociální sítě a rychle to roznesly do všech koutů zeměkoule) se chytila jednoho slova, které vytrhla z kontextu, překroutila, slova, jež ve Španělsku nesprávně přeložili. Dokázalo snad ono slovo přesně definovat nejvýznačnější rivalitu v historii fotbalu? Začali soudit moji kariéru a z toho vyloučily i debaty, zda v šatně plně adrenalinem prodchnutých bojovníků padají takové výrazy nebo ne.

To slovo znělo „hajzl“.

Přesně takhle jsem uvedl, že Ronaldo mluvil před spoluhráči v kabině o hráči přezdívaném „Blecha“.

* * *

V té době jsem už zahájil přípravy na své příští knize. Na této knize.

Mluvil jsem s Cristianem, jestli by bylo možné popovídat si o jeho životě, o tom, jak uvažuje, o jeho minulosti. „Ano, jasně, není problém,“ řekl mi při čtyřech různých příležitostech. Mluvil jsem taky s jeho agentem Jorgem Mendesem, jenž souhlasil se spoluprací jen deset dní před zveřejněním onoho postu na Facebooku a přestože oni dva i já sám jsme byli na pochybách, zda to vůbec je dobrý nápad nebo není. To vysvětlím později.

Odjel jsem do národního parku Peak District v Derbyshiru, abych využil reprezentační ligové přestávky. Při běhání jsem si neustále kladl otázky, co ho donutilo zachovat se takovým způsobem. Bylo nutné, aby vyhrožoval právníky?

Jiní lidé se na takové konflikty hodí líp než já. Johan Cruyff říkával, že chtěl znát hranici mezi těmi, kteří ho milují, a těmi, co ho nesnášejí, jen aby věděl, proti komu bojovat. Frank Rijkaard se mi jednou svěřil, že by se cítil příšerně, kdyby zjistil, že ho ne-

návidí být jen jeden jediný člověk. Víím, co jsi tím měl na mysli, Franku.

V té době jsem strávil spoustu času na anglickém venkově. Snažil jsem se vnímat barvy, vůně, zvuky praskajících větví, ale to všechno přehlušily nové otázky, které mi vířily hlavou.

Co se můžeme dozvědět o Ronaldovi, pokud budeme zkoumat jeho reakci? Změnil se můj pohled na něj a moje chuť ho pozorovat? Co by se stalo s naší spoluprací, o které jsme spolu diskutovali? Na úvod je třeba říct, že jsem netušil, že můj dopad na něj bude až takový a donutí ho, aby se zachoval tak ostře a opovržlivě. Do města zavítal mediální cirkus. Byla to jedna z těch bouří, které se strhly, jakmile jste jména Messi a Ronaldo vyslovili společně v jedné větě. Zejména, když to bylo během mezinárodní přestávky, kdy se tolik nedostává fotbalových novin.

Co dalšího se v té době ještě událo, když cítil, že je nutné napsat takový vzkaz? Muselo tam být ještě něco dalšího, něco, co spustilo jeho výstražný zvonek.

Nakonec mi to došlo o něco později: deset dní zbývalo do uzávěrky hlasování do ankety Zlatý míč, ceny, v níž byl Ronaldo potřetí za sebou favoritem na vítězství.

Jeho příspěvek na Facebooku jistě nebyl jen způsob, jak předejít tomu, aby hlasující při volbě příštího držitele Zlatého míče změnili názor. Anebo byl?

A co říct o reakci médií?

Tohle téma se stalo velkou událostí a na sportovních stránkách novin a v rozhlasu se mu dostalo toho, co považuji za nepřiměřenou a přehnanou pozornost, zejména ve Španělsku. Ještě oné noci, kdy Ronaldo zveřejnil svůj post, jsem o problému mluvil na Onda Cero, rozhlasové stanici, kde pracuji. Nechtěl jsem to udělat; chtěl jsem, aby kniha mluvila sama za sebe. Jenže jsem se už zapojil do rozhovoru s prezidentem Realu Sociedad Jokinem Aperribayem pro rozhlasový program *Al primer toque* (Dotyk) a jeho producent Héctor Fernández, jemuž jsem pořád hodně dlužen, mě přesvědčoval, abych něco řekl, že to může být cokoli. Řekl jsem, co jsem neustále opakoval: „Všechno najdete v knize.“

V *Messim* se můžete dočíst tohle:

Snad je to projev nezralosti, který charakterizuje tolik fotbalistů, že Ronaldo považuje za nutné tvářit se před spoluhráči statečně, a nebát se Messiho, postavit se k jeho výzvam čelem. Všechno to je frajeřina; velmi falešná. A to je důvod, proč podle některých hráčů Realu Madrid dostal CR7 přezdívku „hajzl“. A jakmile vidí někoho mluvit s Leem, tak to taky končí tak, že ho překřtí na „hajzla“. V tomto prostředí přirovnává Ronaldo obvykle jejich vztah k tomu, co mezi sebou mají Irská republika a Spojené království. A hráči Madridu se svým zdaleka ne jemným humorem v kabině vyprávějí plno vtipů o Messim, coby Ronaldově psíkovi či maňáskovi, nebo o tom, jak je zavřený v luxusní kabele, patřící portugalskému hráči. A ještě jiné a horší.

Ukázalo se, že moc lidí tu knihu nečetlo, dokonce se nikdo nemáhal vyhledat si a rozebrat příslušný odstavec, dokud jsem ho nevyvěsil na Twitter ve stejný večer, kdy se objevil onen příspěvek na Facebooku.

Tohle všechno vypovídá o mém chabém vlivu na španělský mediální cirkus: téměř nikdo nepovažoval za nutné číst moji knihu, dokonce i přesto, že šlo o první autorizovanou biografii o hráči přezdívaném „Blecha“. Je to zároveň důkaz, s jakou rychlostí se vytvářejí a spotřebovávají informace.

Po svém návratu z izolace v Peak Districtu do reality jsem se začal setkávat s různými reakcemi.

Muž, kterému patří můj velký obdiv, Paco González, mně ve svém programu na rozhlasové stanici COPE dal pořádně přes prsty. Uvedl, že jsou věci, o kterých se nemá mluvit, a co se řekne v kabině, to by tam taky mělo zůstat. Ale součástí Gonzálezova úspěchu, kromě toho, že je úžasný komentátor, je taky způsob, jakým dovede nakládat s informacemi, které se mu donesly ze šatny.

Hrstka novinářů sehrála nezištnou roli „Ronaldovců“. Hájili hráče před obviněními, jimž musel čelit, protože dělat fotbalistovi hláskou troubu patří k náplni jejich práce.

Nebylo příjemné, když mě zkoumali pod mikroskopem, ale mohl jsem si udělat představu, co zažívají hráči, jakmile je jednou nebo dvakrát týdně devadesát minut posuzují a hodnotí fanoušci. A další den média. Často velmi neúprosně.

* * *

Mělo vůbec smysl zařadit do knížky o Messim to slovo, ten odstavec, ono tlachání z kabiny? Roční dřina zahrnující stovky hodin rozhovorů a přemýšlení, které byly nashromážděny a uspořádány na 600 stranách textu o „Bleše“, se staly předmětem sporu kvůli jedinému slovu. Pomohlo tomu? Vylepšilo nějak výrazně Leův příběh?

Možná, že k tomu příliš nepřispělo. Ve skutečnosti to slovo víc než o Messim vypovídalo o Ronaldovi, o Portugalcově potřebě předvádět se před svými vrstevníky.

Možná jsem ho měl vynechat.

Ale dopustil jsem se snad něčeho špatného?

Poslední otázka měla svou odpověď: všechno, co vydávám, je podrobováno důkladné kontrole, zvlášť pokud jde o téma, jako bylo tohle, navíc ještě v biografii. Všechny knihy navíc zkoumají právníci vydavatele. Souvislost, která byla a nadále zůstává opomíjena, přitom má zásadní význam: Ronaldo a Messi se navzájem respektují, protože urazili podobnou cestu. Jejich uznání se zároveň mísí s poctou, s jakými člověk touží po odplatě, ale důležité je, že každý z nich reaguje jinak na úspěch toho druhého. Cristiano se stává bojovníkem v okamžiku, jakmile vytáhne paty z domu, oblékne dres, začne mluvit nebo se chovat jako hráč. Nikoho se nezalekne. Natož aby na sobě dal znát známky slabosti. Naopak.

Zatímco jsem pořád dokola přemítal o té situaci, všichni ostatní se soustředili na jiné žhavé novinky: Sergio Ramos měl říct to či ono o oddanosti jistých španělských reprezentantů. Jeho vzkaz si bezvýhradně vysvětlili jako rýpnutí adresované Cescovi Fàbregasovi a Diegovi Costovi, které trenér Vicente del Bosque jako poslední vyřadil ze španělského týmu. Jednu kontroverzní historku vystřídala druhá.

Osmačtyřicet hodin v oku hurikánu. Jen osmačtyřicet, ale zdálo se, že to trvalo mnohem déle.

Jedna otázka mi utkvěla v hlavě: dokáže vás pravda zachránit?

* * *

Nemohl jsem přestat myslet na úlohu, jakou má sportovní žurnalistika v Anglii a Španělsku, dvou zemích, kde to dobře znám.

Jako sportovní novináři sdělujeme jen část toho, co opravdu víme. Ve skutečnosti v podstatě vedeme se svými zdroji nebo zpovídanými dva různé rozhovory. Jeden na mikrofon a ten druhý mimo záznam. Spousta věcí se ví, ale na povrch nevyplavou ze spousty důvodů, at jsou dobré (nedostatečně ověřené informace, čekání na správný okamžik...), nebo špatné (aby se nedotkly přítele, aby člověk nepřišel o svůj zdroj nebo ze strachu z izolace, jež doprovází všechno, co zavání exkluzivitou).

Říká se jen jedna část pravdy. Ať je to cokoli, o čem si myslíme, že stojí za úvahu. Nebo cokoli, co se podle nás bude nejlíp prodávat.

Pokud jde o informace, člověk by měl, nebo spíš musí dbát na přesnost, být férový a nestranný. Při jejich zpracování a prezentaci by k nim měl přistupovat s úctou a čestně, ale zachovat objektivitu je nemožné od okamžiku, kdy se snaží něco popsat, vylíčit a zvolí jeden výraz místo jiného.

Samozřejmě, měli bychom se řídit etickým kodexem. Cítíme zodpovědnost ke svým šéfům, teď víc, než kdy předtím, když je naše práce tak nejistá a ošidná. Kdo platí, ten taky rozhoduje.

Ve skutečnosti, ten, kdo platí, určuje měřítko mezi tím, co je a co není pravda. A informace se kupují a prodávají, protože teď nejsou nic víc než zboží a ještě víc ve světě profesionálního fotbalového showbyznysu.

Navíc velmi mocní lidé vyvíjejí obrovské úsilí, aby mohli ovlivňovat, co se píše. Víím, že prezident významného klubu ve Španělsku se pokusil – neúspěšně – o to, aby vyhodili šéfa velkého sportovního deníku kvůli tomu, že dostatečně nešířil jeho myšlenky a nezabránil svým podřízeným, aby ho kritizovali. Při svém pokusu se uchýlil

k osobním obviněním a jiným formám nátlaku. Neprozradím, koho se to týkalo. Protentokrát řeknu jen polovinu pravdy.

Vidíte? Žurnalistika není jen prostý popis událostí.

* * *

Novinář Manu Sainz během vystoupení v televizním pořadu *El chiringuito de jugones* vyprávěl o svém vztahu k Ronaldovi krátce poté, co dostal červenou kartu za agresivní výstup při utkání La Ligy proti Córdobě:

Cristiano se chová příkladně, i když udělá chybu... Druhý den jsem byl pár minut po utkání proti Córdobě v týmovém autobusu a on mi řekl: „Chci abys pro mě napsal pár věcí. Ještě jsem neměl čas se omluvit a chci, abys něco napsal.“ Chtěl jsem to udělat, ale neudělal, protože klub později sdělil, že bude lepší, když omluva vyjde na Twitteru.

Psát věci jménem hráče? Některé lidi to popudilo. Někteří to nazvali zvráceným žurnalismem. „Manu je jen Ronaldova hlásná trouba,“ procedili jiní. To ovšem ukazuje, jak to ve skutečnosti ve značné části tohoto odvětví funguje: jistá míra podřízenosti se zaměřuje za informací. Myšlenka, že mi někdo „dá pár vět, které bych mohl napsat“, to bylo něco, o čem jsem do té doby nikdy tak zřetelně nic neslyšel.

Mnozí novináři v Anglii taky hájí trenéry nebo hráče, protože jsou přátelé. Neprozradím kdo. Sám mám slabost pro Rafu Beníteze, viděl jsem, jak trénuje a jak pracuje, znám mnohé důvody jeho rozhodování a myšlenkové pochody. Obhajuji ho nad rámec svých novinářských povinností, protože mám pocit, že se k němu jiní nechovají férově. Objevila se jistá kampaň kvůli mým vyjádřením o Rafovi, jemuž určitě neprospěl způsob, jakým narušil status quo v Premier League, když napadl Sira Alexe Fergusona, Manchester United, rozhodčí, Anglickou fotbalovou asociaci, dokonce Josého Mourinha. Vždycky jsem si myslel, že kdyby byl Angličan, stal by se národním hrdinou.

Ale je tohle žurnalistika?